

Institut Václava Klause



Stanislava Janáčková  
Kamil Janáček

# Na bojišti

## evropské integrace

Publikace č. 42/2018

**institut**  
**VÁCLAVA**  
**KLAUSE**

Vydává Institut Václava Klause

Šárecká 29, 160 00 Praha 6

e-mail: [office@institutvk.cz](mailto:office@institutvk.cz)

Editoři: Filip Šebesta, Martin Slaný

Sazba: Vladimír Vyskočil – KORŠACH

Tisk: UNIPRINT s.r.o.

Vydání první, září 2018

ISBN 978-80-7542-045-9 (tištěné vydání)

ISBN 978-80-7542-046-6 (e-book)

MK ČR E 14013

---

## Obsah

<b>Úvod</b> . . . . .	7
<b>1. Evropa: smutný obrázek</b> . . . . .	9
<b>2. Francie a Německo – počátky boje o nadvládu v Evropě</b> . . . . .	17
2.1 Od ESUO po ES . . . . .	18
2.2 Počátky měnové integrace . . . . .	22
<b>3. Mocenská kontrola partnerů pomocí měnové integrace</b> . . . . .	27
3.1 Kurz, měnová politika a konkurenceschopnost . . . . .	29
3.2 Varovné signály pro euro . . . . .	37
3.3 Vzestup hospodářského vlivu Německa . . . . .	44
3.4 Zaostávání Evropy . . . . .	47
<b>4. Vznik a úpadek eurozóny – příležitost k utažení šroubů</b> . . . . .	53
4.1 Zavádějící kritéria . . . . .	56
4.2 Krize eurozóny . . . . .	61
4.3 Kroky k fiskální unii: zápas Německa a Francie . . . . .	67
<b>5. Masová migrace – ohrožení evropské civilizace</b> . . . . .	81
5.1 Kořeny a důsledky masové migrace . . . . .	83
5.2 Zástupné argumenty a ekonomické dopady . . . . .	90

<b>6. Hrozí nám podvolení?</b> . . . . .	103
6.1 Bezprostřední ohrožení: podvolíme se migraci? . . . . .	103
6.2 Dlouhodobé ohrožení: vyvarujme se „tvrdého jádra“, odmítněme euro . . . . .	114
<b>Doslov</b> . . . . .	125
<b>Prameny</b> . . . . .	128

# Úvod

Tato publikace se věnuje evropské integraci jako boji velkých zemí o nadvládu v Evropě. Zaměřuje se na letité soupeření Francie a Německa a na jejich společný rozhodující mocenský vliv, který se nepodařilo narušit žádně z ostatních zemí Evropské unie (ani Británii, která raději zvolila Brexit).

Nebudou zde rozebírány nesčetné příkazy, zákazy a regulace, kterými Evropská unie zatěžuje aktivitu firem (pod záminkou jednotného trhu) i život občanů na mikroekonomické úrovni. Zaměříme se na makroekonomický pohled. A v jeho rámci, za prvé, na dosud neúspěšnější mocenský nástroj velkých zemí uplatňovaný prostřednictvím Bruselu a Frankfurtu: na kurzové a měnové systémy, vrcholící měnovou unií se společnou měnou. Tyto systémy již od startu evropské integrace svazují měnovou politiku svých členů a ovlivňují bezprostředně jejich konkurenceschopnost. Oproti měnové a kurzové politice zůstává druhá základní

oblast – fiskální politika – zatím převážně doménou vlád jednotlivých členských zemí. I do ní však integrační proces více či méně úspěšně zasahuje, a byla to právě měnová unie, která si „vynutila“ prvé kroky směrem k fiskální (či transferové) unii. Měnová unie se také má stát nástupní frontou k unii politické.

Nemůžeme však nevěnovat pozornost také dalšímu novému procesu, kterým si Německo spolu s Francií a Bruselem chce otevřít cestu k politické unii a k nadvládě v Evropě. Tímto procesem je záměrně podporovaná masová migrace, která hrozí vyústit v „migrační unii“, charakterizovanou nejen zásadním oslabením národních států a jejich historických specifik, ale ohrožením celé evropské civilizace. Tento proces má zatím – oproti měnové integraci – podstatně kratší historii, dotýká se však i těch zemí EU, které se zatím měnové integraci ubránily. Je bezprostřední hrozbou i pro Českou republiku, jak ukazuje poslední část tohoto textu.



# 1.

## **Evropa: smutný obrázek**

Dnešní stav Evropy je smutným výsledkem několika desetiletí procesu, který nazýváme evropskou integrací. Evropská integrace ve svých počátcích nabízela lákavou mírotvornou ideu – hospodářským propojením zemí Evropy mělo být zabráněno další zničující válce. Pod hladinou integrace ale velmi brzy začaly převažovat mocenské zájmy největších zemí: od počátku to byla Francie, následně také Německo. Obě země dokázaly využívat společné evropské orgány a společné projekty ve svůj prospěch. Obě vnímaly své další evropské partnery jako svou sféru vlivu – zpočátku hlavně hospodářského, později i politického. Zároveň se zájmy obou největších zemí neustále střetávaly mezi sebou. Francie si chtěla zajistit svou dominanci v rámci západní Evropy, přístup k důležitým surovinám, výhody pro své zemědělce.

Chtěla svázat německou expanzivnost, získat pro sebe velký dostupný trh a zároveň různými regulacemi a unifikačními kroky dostat pod kontrolu konkurenceschopnost svých evropských obchodních partnerů. Proto Francie tvrdila, že „volný trh“ musí být spojen s dohodami o společném měnovém a kurzovém režimu. Měnová stránka tudíž hrála v evropské integraci od počátku důležitou roli, kterou se ovšem podařilo zcela naplnit až zavedením eura. Euro zároveň vytvořilo základnu pro další postup směrem k politické unii a stalo se jedním z pilířů úsilí o politickou integraci. Druhým odrazovým můstkem k politické unii byla Schengenská dohoda, která oslabila význam národních hranic. Její fatální dopady zůstávaly dlouho skryté a projevíly se až v průběhu migrační krize.

Německo se zpočátku integrace zúčastnilo, aby bylo znovu přijato do rodiny „slušných“ zemí, ze které se vyčlenilo rozpoutáním světové války. Zároveň však mělo výhodu v tom, že oproti Francii si vytvořilo či zachovalo (spolu s příslovečnou německou disciplínou a pořádkem) liberálnější „ekonomickou kulturu“. Jeho občané i politici na počátku podporovali spíše menší roli státu, méně regulací, směřovali ke spořivosti, namísto k zadlužování, v zájmu nižšího zadlužování byli také otevřenější vůči potřebným reformám, a zejména se báli opakování hyperinflace. Ekonomika, postavená na této ekonomické kultuře, potom poskytla Německu znovu postupný náskok před přeregulovanou a na sociální výhody orientovanou Francií.

Navíc, díky své úspěšné protiinflační politice se paradoxně

právě Německo stalo lídrem ve společných evropských měnových systémech. V reakci na to se Francie, výměnou za znovusjednocení, pokusila Německo definitivně „svázat“ společnou měnou. Nad eurem a nad politikou Evropské centrální banky už Německo nemělo mít kontrolu – což se do jisté míry také podařilo. Stejně tak se Francie prostřednictvím Bruselu neustále snaží vnutit ostatním, zejména kvůli Německu, svůj přeregulovaný a sociálně nákladný systém a kontrolovat tak jejich konkurenceschopnost.

Integrace vytvořila v Evropě třetí významnou silovou složku – Brusel a Evropskou centrální banku, hlavní společné orgány zúčastněných zemí. Francie a Německo vždy usilovaly o rozhodující hlas v těchto orgánech – nejprve přes personální obsazení, následně, od Lisabonské smlouvy, také získáním větší hlasovací váhy v bruselských orgánech. Lze říci, že po Lisabonu nastal neformální, mnohdy skrytý, ale přesto výrazný, odliv moci od Bruselu směrem k Paříži, ale po krizi eurozóny zejména k Německu. Integrace původně měla pomocí eura dále pokračovat jako hospodářská a nakonec i politická unifikace pod velením Francie. Tento záměr se však Francii vymkl z rukou. Heterogenní měnová unie, postavená na písku, neodvratně směřovala ke krizi, která naopak po 10 letech poskytla Německu vůdčí ekonomické postavení v Evropě.

Německo zatím úspěšně odmítá nátlak Francie, aby anulovalo dluhy jižního křídla eurozóny a vyřešilo tak slepou uličku, do které se měnová integrace dostala. Nechce platit za další sjednocování Evropy velkými hospodářskými ústupky vůči jižnímu křídlu

a vůči Francii, která zájmy jižního křídla hájí. Pokud by Německo tyto a další pravidelné náklady – v podobě plné fiskální unie – mělo přijmout, vyžadovalo by za to zřejmě další kroky k politické unii. Ovšem k takové politické unii, ve které by Německo mělo hlavní slovo. S tím však národy Evropy rozhodně nejsou připravené souhlasit. Německu také stále chybí úplné ovládnutí Evropské centrální banky, která nakonec sehrála rozhodující roli ve snaze udržet při životě společnou měnu euro. Evropská centrální banka zájmy jižního křídla stále různými cestami prosazuje a hájí. Zároveň svou měnovou politikou staví Německo do pozice největšího ručitele za dluhy, které – tak jako tak – patrně nebudou nikdy splaceny. Německo se na oplátku snaží o personální ovládnutí ECB, aby s touto politikou skoncovalo.

Německo také zahájilo projekt razantního sjednocování Evropy po jiné linii – na základě masové muslimské imigrace. Využilo k tomu druhý odrazový můstek k politické integraci – Schengenský systém otevřených hranic. Ekonomická nadvláda Německa nad Evropou má být doplněna nadvládou politickou a civilizační. Cílem je rozbití národních společenství a vytvoření jednotného „evropského národa“, který přestane bránit hospodářské a politické unifikaci Evropy. Ekonomická hlediska jsou však stále ve hře: pro unifikaci mají být přednostně vybrány země s nejmenšími hospodářskými problémy, tak aby to Německo nestálo příliš vysoké náklady. Proto Německo, pokud podpoří francouzský projekt „tvrdého jádra“, který má zároveň napravit (zatím není zřejmé jakým způsobem) hluboké rozpory uvnitř eurozóny, využije ho

k tlaku přestavět strukturu a rozhodovací mechanismy Evropské unie a Evropské centrální banky způsobem, který by plně reflektoval zájmy Německa.

Další evropské země jsou na této šachovnici pouhými pěšáky. Zpočátku se integrace zúčastnily na bázi příslibu jednání „rovný s rovným“, a to především s cílem dospět k velkému společnému trhu, odstranit cla a další obchodní překážky, a zajistit si hospodářskou, měnovou i politickou stabilitu. Pravidla jim zpočátku zajišťovala stejně silný hlas s velkými zeměmi, přičemž rozhodování společných záležitostí vyžadovalo jednomyslnost. Francie v tomto uspořádání spoléhala na podporu od menších zemí, naopak se dlouho snažila zabránit vstupu dalšího silného partnera – Velké Británie. Obávala se svého oslabení jako lídra a nechtěla, aby Británie podporovala liberálnější německé postoje. Ale i poté, co se Británie k integračnímu procesu připojila, zůstávala v mnohých otázkách stranou a nedokázala aktivně čelit snahám Francie, s podporou bruselského vedení, posilovat všeobecnou regulaci a unifikaci. Pochopení, že pravidla hry nedokáže ovlivňovat, po letech dovedlo Británii k „brexitu“.

Menší evropské země se výměnou za svou účast ve Společenství, později v Unii, musely postupně vzdávat dalších a dalších částí své národní suverenity. Rovnost hlasů a jednomyslnost rozhodování byly v Lisabonské smlouvě nahrazeny většinovým hlasováním o řadě důležitých oblastí, přičemž hlasy jsou zemím přiděleny podle jejich velikosti. Tím byly menší země naprosto zásadně, a již nevratně, oslabeny ve prospěch Francie

a Německa. Z formálně rovných partnerů se staly podřadné země, od nichž se místo spolurozhodování očekává loajalita a poslušnost.

S růstem počtu členů vznikla také faktická vícerychlostní integrace – některé země EU zůstaly stranou eurozóny, jiné se nezúčastnily schengenského systému. V krizi eurozóny se pak EU fakticky rozdělila na tři zóny – sever eurozóny, jih eurozóny, a „periferie“ – země neplatící eurem („euroskeptické“, podezřelé a neperspektivní). Po „brexitu“ se postavení periferie ještě dále oslabí. Tím silnější bude nátlak na to, aby se země takzvané periferie podřídily nadvládě Německa a Francie po jiné linii – po linii imigrační záplavy, která zničí zbytky jejich samostatné kultury a suverenity. I když se tyto země brání systému imigračních kvót, stojí před nimi jiná velká hrozba – připravovaný Dublin IV, tedy plánovaná nová úprava azylového systému.

Pyšná a do sebe zahleděná Evropa při vzájemných mocenských soubojích zároveň dlouhodobě ignoruje vývoj okolního světa. Nedokázala se ubránit postupné ztrátě svých ekonomických i politických pozic, nedokázala adekvátně reagovat na postupující proces globalizace. Jedinou reakcí vůdčích sil EU na převratné změny ve světě byla snaha po ještě těsnější integraci, která má přerůst v hospodářskou i politickou unifikaci Evropy. Snahou po likvidaci národních států jdou evropské pseudoelity přímo proti životním zájmům evropských národů.

Když na skryté bojiště evropské integrace v roce 2004 vstoupala ČR spolu s dalšími postkomunistickými zeměmi, byly už